

ผลของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อ
ความสามารถการคิดเชิงเหตุผลและพฤติกรรมความร่วมมือสำหรับเด็กปฐมวัย

**The Effects of Creative Arts Activities with Natural Materials with the Group Process on the
Reasoning Thinking Abilities and Cooperative Behavior for Early Childhood**

จิระนันท์ ชินพา (Jiranun Chinpa)* ดร.สมชาย วรกีเกษมสกุล (Dr.Somchai Vallakitkasemsakul)**
มานิต ปวริญญานนท์ (Manit Pavarinyanon)***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถการคิดเชิงเหตุผลระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรม 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมความร่วมมือที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 20 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ของโรงเรียนบ้านสะควิทยา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีคะแนนความสามารถการคิดเชิงเหตุผล ก่อนการจัดกิจกรรม 10.40 และคะแนนหลังการจัดกิจกรรม 16.65 และมีคะแนนความสามารถการคิดเชิงเหตุผลหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม 2) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ รวมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยทุกด้านคิดเป็นร้อยละ 86.67

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) study and compare the reasoning thinking abilities before and after learning. 2) study the cooperative behavior during learning through the creative arts activities with natural materials with the group process. The sample selected by the cluster sampling were 20 first –year kindergarten who were studying in the first semester of academic year 2012 at Sakruwittaya School. The findings of this research were as follows: 1) The early childhood’s reasoning thinking ability mean score before and after learning through the creative arts activities with natural materials with the group process were 10.40 and 16.65 respectively. the posttest mean score was higher than the pretest. 2) The early childhood’s cooperative behavior during learning through the creative arts activities was 86.67 percentage experimenting in each.

คำสำคัญ: ศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติ กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล

Key Words: Creative arts activities with natural materials, The group process, The reasoning thinking Abilities

* นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

*** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาจิตวิทยาเด็ก คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

บทนำ

“เด็กปฐมวัย” คือวัยเริ่มต้นของชีวิต ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี จัดได้ว่าเป็นระยะที่สำคัญที่สุดของชีวิต เพราะพัฒนาการทุกด้านเป็นไปอย่างรวดเร็ว พัฒนาการของเด็กในวัยนี้ควรได้รับการส่งเสริมให้ครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา และการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษาโดยมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับวัดความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล(กรมวิชาการ, 2546) เด็กในช่วงแรกเกิดจนถึง 6 ปี ระบบประสาทและสมองเจริญเติบโตในอัตราที่สูงที่สุดดั่งนั้น การอบรมปลูกฝัง และสร้างเสริมพัฒนาการทุกด้านให้แก่เด็กปฐมวัยได้เจริญเติบโตเต็มศักยภาพในช่วงอายุนี้ จะเป็นรากฐานที่ดีให้เด็กได้เติบโตเป็นเยาวชนและพลเมืองที่ดีมีความเฉลียวฉลาดคิดเป็น ทำเป็นแก้ปัญหาเป็น และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การเรียนการสอนส่วนใหญ่ยังมุ่งที่จะส่งเสริมพัฒนาทางด้านสติปัญญามากกว่าพัฒนาการทางด้านอื่นๆ เพราะคิดว่าเป็นวิธีการที่จะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองในอนาคตได้ แต่ในปัจจุบันการพัฒนาที่สำคัญอย่างยิ่งที่มีอาจจะเลยได้คือ การพัฒนาพฤติกรรมทางด้านสังคม เพราะปัจจุบันจะพบเด็กที่มีสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์ที่ดี แต่มีปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมเป็นจำนวนมาก และไม่สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงเป็นสาเหตุให้เด็กนั้นไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต และเป็นปัญหารุนแรงในสังคมต่อไปในอนาคต ฉะนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องการเน้นการพัฒนาเด็กให้เป็นทั้งคนเก่ง คนดี รู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ทำงานร่วมกัน เพื่อสร้างสรรค์สังคม และอยู่ร่วมกันได้ นักการศึกษาปฐมวัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของพฤติกรรมความร่วมมือ (Cooperative Behaviors) ของเด็กมานานนับปี และถึงเวลาที่ทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันส่งเสริมให้เด็กรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรู้สึกที่ดีต่อคนอื่น การ

ส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือสำหรับเด็กปฐมวัย จึงเป็นวัยที่ควรได้รับการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมความร่วมมืออย่างยิ่ง (พัชรี, 2540) การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย มีความจำเป็นที่จะต้องจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็ก เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดพัฒนาการอย่างเต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคน ซึ่งกิจกรรมที่จัดควรคำนึงตัวเด็กเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้เด็กได้เป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมควรเน้นให้มีสื่อของจริงเปิดโอกาสให้เด็กได้สังเกต สำรวจ ค้นคว้า และการทดลองด้วยตนเอง ดังที่กุลยา (2547) กล่าวว่า ผลงานของเด็กที่แสดงออกมาจะสะท้อนความสนใจ การรับรู้ และความพร้อมของเด็กแต่ละคนผ่านสื่อวัสดุที่เหมาะสม สื่ออย่างหนึ่งที่จะทำให้เด็กเกิดความสนใจเกิดการเรียนรู้และคิดสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะ คือ วัสดุอุปกรณ์ที่มาจากธรรมชาตินอกจากนี้กิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะยังสอดคล้องกับหลักพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างดีอีกทั้งช่วยให้กล้ามเนื้อและสายตาสัมพันธ์กัน ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์และยังช่วยในการส่งเสริมทั้งความคิด การรู้จักทำงาน การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สื่อ และวัสดุที่มีความจำเป็นสำหรับเด็ก และการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นแนวทางที่เน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนอย่างทั่วถึง และมากที่สุด เท่าที่จะมากได้ ทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ ซึ่งกันและกัน นอกจากนี้กิจกรรมดังกล่าวยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง (ชนิดศิริ, 2545) ซึ่งเป็นลักษณะที่เรียกว่า การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ เน้นกระบวนการให้มีประสบการณ์ตรง และฝึกแก้ปัญหา รู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และกำหนดทางเลือกตัดสินใจในการดำเนินการอย่างเหมาะสม

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีต้องการที่จะศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับเด็กปฐมวัย ความสามารถการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย

หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมหรือไม่ ส่งผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือในการทำงานเป็นกลุ่มของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างไร ที่จะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้เด็กปฐมวัยในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรม

2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรเป็นเด็กปฐมวัยกำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนในกลุ่มมหาธาตุเจดีย์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 250 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยกำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ของโรงเรียนบ้านสะควิวทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4 อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 20 คน 1 ห้องเรียน ใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อความสามารถการคิดเชิงเหตุผล และพฤติกรรมความร่วมมือ

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดเชิงเหตุผล

2.3 แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทดสอบเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรม (Pretest) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง โดยให้กลุ่มทดลองทำกิจกรรมในช่วงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ โดยทดลองสัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 50 นาที โดยจัดกิจกรรมสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติ รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง

3.3 ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติที่มีต่อความสามารถการคิดเชิงเหตุผลและพฤติกรรมความร่วมมือสำหรับเด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยจากแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย 6 ครั้ง และจะทำการสังเกตสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยพิจารณาตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.4 เมื่อดำเนินการทดลองครบ 6 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังการจัดกิจกรรม (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นชุดเดียวกับแบบทดสอบที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

4.1.1 หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC)

4.1.2 หาค่าความยากง่าย (p) อำนาจจำแนก (r) และความเชื่อมั่น (r_{tt}) ของคูเดอร์ - ริชาร์ทสัน 20 (KR-20) ของแบบทดสอบ คำนวณผลโดยใช้โปรแกรมการวิเคราะห์แบบทดสอบทางคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป TAP (Test Analysis Programs)

4.1.3 ความเชื่อมั่นของแบบสังเกต
พฤติกรรมความร่วมมือสำหรับเด็กปฐมวัยโดยคำนวณ
จากสูตรของ สกอต

4.2 สถิติพื้นฐานในการบรรยายข้อมูล
สถิติพื้นฐานในการบรรยายข้อมูล
ประกอบด้วย

4.2.1 ความถี่ ((Frequencies)

4.2.2 ร้อยละ (Percentage)

4.2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$)

4.2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(Standard Deviation)

4.3 สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน
เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย
ความสามารถการคิดเชิงเหตุผลก่อนและหลังการจัด
กิจกรรมด้วยการทดสอบที่แบบไม่อิสระ (t-test for
Dependent Sample)

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการศึกษา และเปรียบเทียบ
คะแนนความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็ก
ปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
จากวัสดุธรรมชาติโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
และคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของ
เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จาก
วัสดุธรรมชาติโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สรุป
ดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะ
สร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติโดยใช้กระบวนการกลุ่ม
สัมพันธ์ มีคะแนนความสามารถการคิดเชิงเหตุผล มี
ค่าเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรม 10.40 และค่าเฉลี่ยหลังการจัด
กิจกรรม 16.65 โดยค่าเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมไม่
น้อยกว่าร้อยละ 80 และหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่า
การจัดกิจกรรม

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะ
สร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

สัมพันธ์ รวมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยทุก
ด้านคิดเป็นร้อยละ 86.67 มีพฤติกรรมความร่วมมือ
ด้านความรับผิดชอบคิดเป็นร้อยละ 90.00 ด้านการ
ช่วยเหลือคิดเป็นร้อยละ 86.67 และด้านการเป็นผู้นำคิด
เป็นร้อยละ 83.33

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า คะแนนแบบทดสอบวัด
ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่
เรียนโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุ
ธรรมชาติโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ หลังการจัด
กิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่
กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัด
กิจกรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

1. ผลจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุ
ธรรมชาติโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ส่งผลต่อ
ความสามารถการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย

1.1 การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จาก
วัสดุธรรมชาติส่งผลต่อความสามารถการคิดเชิงเหตุผล
ของเด็กปฐมวัย การที่เด็กปฐมวัยมีความคิดเชิงเหตุผลใน
ภาพรวมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
จากวัสดุธรรมชาติ เพราะรูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะ
เด็กได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เด็กได้สำรวจวัสดุ
อุปกรณ์ สังเกต จำแนก บอกรายละเอียด นับจำนวน
เปรียบเทียบ ระหว่างทำกิจกรรมเด็กใช้วิธีการต่างๆ ทาง
ศิลปะที่หลากหลาย เช่น วาดภาพ และระบายสี การ
ประดิษฐ์ การพิมพ์ภาพ การร้อย การปั้น การปะติดเศษ
วัสดุ โดยใช้วัสดุจากธรรมชาติขณะที่เด็กทำกิจกรรม ครู
มีบทบาทในการสอดแทรกการความคิดเชิงเหตุผล ทั้ง
ด้านการเปรียบเทียบ การจัดลำดับ การหาส่วนที่หายไป
ของภาพ และการอุปมาอุปไมย ผ่านสื่อวัสดุธรรมชาติ
ชนิดต่างๆ ที่ใช้ในการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ
เพียเจต์ (Piaget) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กอายุ 4-7 ปี ชั้นที่เด็ก
จะเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัวดีขึ้น

รู้จักแยกประเภทและรู้จักชิ้นส่วนของวัตถุเข้าใจ ความหมายของจำนวนเลขเริ่มมีพัฒนาการ เกี่ยวกับการ อนุรักษ์แต่ไม่แจ่มชัดนัก สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ได้โดยไม่คิดเตรียมล่วงหน้าไว้ก่อนรู้จักนำความรู้ในสิ่ง หนึ่งไปอธิบายหรือแก้ปัญหาอื่นและสามารถนำเหตุผล ท้ายๆ ไปมาสรุปแก้ปัญหาโดยไม่ต้องไม่วิเคราะห์อย่างถึ ถ้วนเสียก่อน การคิดหาเหตุผลของเด็กขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตน รับรู้หรือสัมผัสจากภายนอกกัน (พรหมณี , 2538) ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของแสตปปี้ (Stapp, 1964) ได้ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์และ สติปัญญาของนักเรียนที่เรียนศิลปะและไม่เรียนศิลปะ ความคิดสร้างสรรค์และสติปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่นักเรียนที่เรียนศิลปะได้คะแนนแนวความคิด สร้างสรรค์สูงกว่าพวกที่ไม่เรียนศิลปะ

1.2 กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นกิจกรรม ที่เน้นกลุ่มเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ โดยผู้เรียน ได้มี โอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มได้พูดคุยปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและ กัน ข้อมูลต่างๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับ พฤติกรรมของตนเอง และผู้อื่นโดยกิจกรรมการเรียน การสอนที่เน้นกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ทำให้ผู้เรียนมี โอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง ซึ่งผู้วิจัยจึงได้นำเอาขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ของ ทิศนา (2545) มาจัด กิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุ ธรรมชาติสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งมีขั้นตอนการเรียน การสอน 4 ขั้นตอนโดยเริ่มจากขั้นที่ 1 ขั้นนำ โดยครูแจ้ง จุดประสงค์ในการทำกิจกรรม นำเข้าสู่บทเรียน สาธิต การทำกิจกรรม และบอกข้อควรระมัดระวังในการใช้ สื่ออุปกรณ์ในการทำกิจกรรม ส่งผลให้เด็กได้เตรียม ความพร้อมในการเรียน ทบทวนความรู้เดิม ตั้งใจใน การทำกิจกรรม ขั้นที่ 2 ขั้นกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ จากวัสดุธรรมชาติโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ โดยการแบ่งกลุ่มย่อย แจกอุปกรณ์ ชักถามเนื้อหา เพื่อ นำไปสู่การออกแบบชิ้นงานเพื่อฝึกให้เด็กคิด ระดม

สมองในการทำงานกลุ่มส่งผลให้เด็กได้ลงมือทำ กิจกรรมที่เตรียมไว้เพื่อให้เด็กมีส่วนร่วมการระดม สมองในการกิจกรรม รับผิดชอบการทำกิจกรรมของ ตนเอง และทำให้เกิดประสบการณ์ที่จะสามารถนำมา วิเคราะห์ อภิปรายให้เกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจนขึ้นภายหลัง ขั้นที่ 3 ขั้นอภิปราย เด็กภายในกลุ่มร่วมกันแสดง ความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดภายในกลุ่ม ตั้งชื่อผลงาน และคัดเลือกตัวแทนมานำเสนอผลงาน ครูใช้คำถามเพื่อ กระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดจากผลงานของเด็ก ส่งผลให้ เด็กมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิด ความรู้สึก และการเรียนที่เกิดขึ้น ขั้นนี้เด็กได้แสดงออก ของการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและนำไปใช้ เป็นการรวบรวมความคิดเห็น และข้อมูลต่างๆ จากชั้น กิจกรรมและขั้นอภิปรายมาประสานกันเป็นการให้เด็ก ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการประเมินผลงานของ กลุ่มตัวเอง และกลุ่มเพื่อนในห้อง ส่งผลให้เด็กได้นำเอา การเรียนที่ได้รับไปปฏิบัติหรือใช้จริงในชีวิตประจำวัน จากขั้นตอนการเรียนการสอนดังกล่าว สอดคล้องกับ ทฤษฎีพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของ ชูทซ์ ได้กล่าวไว้ว่า สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความต้องการที่จะ เชื่อมโยงสัมพันธ์กับผู้อื่นต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่ง ของกลุ่ม/หมู่/คณะ ต้องการที่จะได้รับการยอมรับนับถือ และการยกย่องจากผู้อื่น นอกจากนั้นยังต้องการที่จะ เป็นที่รักของบุคคลอื่นและในขณะเดียวกันก็ต้องการที่จะ มีอำนาจเหนือผู้อื่น ควบคุมผู้อื่น บุคคลแต่ละคนมี รูปแบบหรือมีลักษณะเฉพาะในการปฏิสัมพันธ์ เชื่อมโยงและปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ในการปฏิสัมพันธ์ ในกลุ่มทำให้เด็กได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้เด็ก เกิดความคิดเชิงเหตุผลขึ้นมา (ทิศนา , 2545) ดังที่ กาญจนนา (2549) ได้กล่าวไว้ว่า การที่บุคคลมารวมกัน เพื่อศึกษาประสบการณ์ของกลุ่มหลายๆฝ่ายศึกษา พฤติกรรมการเป็นผู้นำผู้ตาม ความคิด ฝึกปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล และมีการศึกษาจากประสบการณ์ โดยผู้ ศึกษาจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในประสบการณ์การ เรียนรู้ที่จัดขึ้น

2. ผลจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ส่งผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือสำหรับเด็กปฐมวัย

2.1 การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติส่งผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย พบว่า พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ทั้ง 3 ด้าน มีคะแนนสูง เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติเป็นการจัดกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยเด็กได้ผ่านกระบวนการของการเรียนรู้ การทำงานเป็นกลุ่มซึ่งจะเป็นการพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือได้ดี การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์กระตุ้นให้เด็กได้ร่วมมือกันในการคิดการทำงาน การเก็บอุปกรณ์ ขณะที่เด็กร่วมกิจกรรมที่ทำอยู่ให้เกิดพฤติกรรมความร่วมมือ จากการเสนอวิธีการทำกิจกรรมที่แปลกใหม่ ทำให้เด็กเกิดความคิดจินตนาการที่นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้น นอกจากนี้การที่เด็กได้ร่วมมือกันช่วยลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและสร้างพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนอันก่อให้เกิดพฤติกรรมทางสังคมในการทำกิจกรรมและนำไปสู่ความสำเร็จตามที่ใฝ่หวังไว้อย่างราบรื่นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสิริมา (2550) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 4 - 5 ปี เริ่มมีการช่วยเหลือตนเองได้ แต่งตัวได้ รับประทานอาหารได้ตนเอง โดยไม่หกละเออะ รู้จักทำความสะอาด หลังจากการเข้าห้องน้ำห้องส้วม เริ่มมีการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และการมีคุณธรรม จริยธรรม เล่นร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักการให้อภัยและการขอโทษ เริ่มช่วยเหลือผู้อื่นปฏิบัติตามกฎกติกาที่ตกลงร่วมกัน มีความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย เริ่มรู้จักการเป็นผู้นำ ผู้ตาม มีมารยาทในการอยู่ร่วมกัน เริ่มมีการอนุรักษ์วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม รู้จักแสดงความรัก ทั้งขณะถูกที่ รักษาสิ่งของที่ใช้ร่วมกัน

2.2 กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมความร่วมมือได้ จากกิจกรรมที่ครูเป็นผู้จัดเตรียมอุปกรณ์ซึ่งจะใช้ได้ในขณะทำกิจกรรมและ

เมื่อจะทำกิจกรรมเด็กแต่ละกลุ่มจะต้องไปจัดเตรียมอุปกรณ์ของตนเองเด็กจะเกิดพฤติกรรมความร่วมมือ การช่วยเหลือ มีความรับผิดชอบ และการเป็นผู้นำ เพิ่มขึ้น เด็กมีอิสระในการร่วมกิจกรรม รู้จักการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อ เพื่อเผื่อซึ่งกันและกัน ทำให้ประสบความสำเร็จในกิจกรรมที่ทำอยู่ กิจกรรมที่จัดขึ้นสนับสนุนให้เด็กได้ช่วยเหลือกันขึ้นในกลุ่มในการทำงานเด็กแสดงถึงความมีวินัยและมีความรับผิดชอบในการทำงานเป็นกลุ่ม เด็กแต่ละคนมีความสามารถที่แตกต่างกัน ชอบแสดงออก และชอบเป็นผู้นำ การส่งเสริมพฤติกรรมร่วมมือในเด็กทำได้โดยควรจัดกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อยให้เด็กได้เล่นและได้ร่วมกันทำเป็นกลุ่มอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับวัยพัฒนาการและความต้องการของเด็ก ให้เด็กได้แสดงปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างเสมอภาคกันซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสัมฤทธิ์ผลของกลุ่ม ของ สตีล คิลล์ ได้กล่าวไว้ว่า ผลของกลุ่มที่ได้รับ ด้านความสามัคคีหรือการยึดเหนี่ยวเป็นอันหนึ่งอันเดียว เป็นผลที่เกิดขึ้นจากความพอใจของสมาชิกกลุ่มในการทำงานร่วมกัน สัมฤทธิ์ผลของกลุ่มดังกล่าว เป็นผลที่เกิดขึ้นจากการลงทุนของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม ซึ่งหมายถึง การแสดงออกของสมาชิกแต่ละคน การปฏิสัมพันธ์ของสมาชิก ความรับผิดชอบของสมาชิก การใช้อำนาจของผู้นำ บทบาทของสมาชิก ทั้งที่เป็นทางการและที่เป็น บทบาทเฉพาะตน การคิดและตัดสินใจร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม(ทีศนา , 2545) ซึ่งสอดคล้องกับ เบิร์กเฮาเซอร์ (Birkhauser, 1985) ศึกษาผลของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่ออัตมโนทัศน์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม นักเรียนเกรด 3,4 และ 5 จำนวน 77 คน ซึ่งมีส่วนอยู่ในชั้นเรียนตามปกติและนักเรียนซึ่งอยู่ชั้นเรียนไม่เกิน 6 สัปดาห์ จำนวน 75 คน พบว่าทั้งสองกลุ่มมีอัตมโนทัศน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวนีย์ (2552) ได้ศึกษาพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนจัดกิจกรรม

และระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม
ในแต่ละช่วงสัปดาห์ มีพฤติกรรมความร่วมมือโดยเฉลี่ย
ร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. 2547. คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.

กาญจนา ไชยพันธุ์. 2549. กระบวนการกลุ่ม.
กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

กุลยา ตันติผลลาชีวะ. 2547. รูปแบบการจัดกิจกรรม
สร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้. กรุงเทพฯ:
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชา
การศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชนิดสิริ สุกพิมล. 2545. การพัฒนาความสามารถ
ทางการพูดภาษาอังกฤษและ ความเชื่อมั่นใน
ตนเองของนักเรียนระดับอุดมศึกษาโดยใช้
กิจกรรมกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาการสอนภาษาอังกฤษ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ทิสนา เขมมณี. 2545. กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงาน
และจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ:
นิชเอด เวอร์ไทซิ่ง กรุ๊ป.

พรณี ชูทัย เจนจิต. 2537. การสนองความต้องการ
พื้นฐานของเด็ก ใน เอกสารการสอนชุด
วิชาการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก หน่วยที่ 3.

พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี:

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.

พัชรี ผลโยธิน. 2540. เด็กอนุบาลกับพฤติกรรมกร
ร่วมมือ. *การศึกษาปฐมวัย*, 1(1) : 60-61

สิริมา ภิญ โยอนันตพงษ์. 2550. เอกสารประกอบกร
เรียนวิชา ECEC 201 การศึกษาปฐมวัย

Early Childhood Education. กรุงเทพฯ:

หลักสูตรกรศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เสาวนีย์ รื่นสุข. 2552. พฤติกรรมความร่วมมือ

ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม

ศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม. วิทยานิพนธ์

การศึกษามหาบัณฑิต สาขากรศึกษาปฐมวัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Birkhauser, J.C. 1985. "The Effects of Group

Dynamics on Self-Concept in the Elementary

School Classroom." **Dissertation Abstracts**

International, 46(1), 03-A.

Staub, E. 1989. *The Roots of Evil: The Origin*

of Genocide and Other Group Violence.

Cambridge: Cambridge University Press.